

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ МЕХАНІКИ, ЕНЕРГЕТИКИ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ФІЗИКИ, ТЕОРЕТИЧНОЇ МЕХАНІКИ ТА БЕЗПЕКИ
ВИРОБНИЦТВА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з НВР
Віталій БОЯРЧУК

“ _____ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Безпека життєдіяльності та охорона праці

Галузь знань: _24 Сфера обслуговування

Спеціальність: _242 Туризм і рекреація

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Львів 2024

Робоча програма навчальної дисципліни **БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ** для здобувачів РВО «Бакалавр», галузь знань 24 – Сфера обслуговування, спеціальність 242- Туризм і рекреація

Розробники: : Ковальчук Ю.О, доцент , канд. с.-г. наук.
Мазур І.Б., доцент, канд. с.-г. наук

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри **фізики, теоретичної механіки та безпеки виробництва**

Протокол № 1 від 29 серпня 2024 року.

Завідувач кафедри **фізики, теоретичної механіки та безпеки виробництва**

_____ Мягкота С.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено на засіданні методичної комісії факультету **землепорядкування та туризму**, протокол №1 від 30 серпня 2024 року.

Голова методичної комісії _____ Колодій П.П.
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень

Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр

Галузь знань - 24 – «Сфера обслуговування»

Спеціальність 242- «Туризм і рекреація»

Характеристика навчальної дисципліни: обов'язкова

Кількість кредитів 3

Загальна кількість годин – 90

Індивідуальне науково-дослідне завдання –

Вид контролю: залік

Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання – 3

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 81,3%

для заочної форми навчання – 12,5%

2. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Безпека життєдіяльності.

Тема 1. Основи безпеки життєдіяльності.

1. *Актуальність і завдання безпеки життєдіяльності.*
2. *Причини виникнення надзвичайних ситуацій (НС) та визначення термінів.*
3. *Запобігання виникненню НС.*
4. *Теорія небезпеки та ризику. Означення і вимірювання ризику.*
5. *Методологія і дослідження ризику.*

Тема 2 Життєдіяльність у побутовій сфері

1. *Дія шуму і вібрації на організм людини.*
2. *Іонізуючі випромінювання, радіаційна безпека.*
3. *Електромагнітні поля.*
4. *Небезпека електричного струму.*
5. *Хімічні і біологічні фактори небезпек.*
6. *Психологічні фактори небезпек.*
7. *Інші небезпеки.*

Тема 3. Основи фізіологічної безпеки людини.

1. *Сутність безпеки організму людини.*
2. *Поняття про аналізатори (механізм сприйняття інформації).*
3. *Зоровий аналізатор, освітлення та колір.*
4. *Слуховий аналізатор і дія шуму на людину.*
5. *Значення шкірного аналізатора.*
6. *Вплив негативних факторів на здоров'я людини.*

Тема 4. Основи радіаційної безпеки.

1. Джерела та характеристика іонізуючих випромінювань.
2. Небезпечна дія радону на життєдіяльність.
3. Вплив радіації на людину.

Тема 5. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій

1. Основні завдання захисту населення від надзвичайних ситуацій НС.
2. Оповіщення та інформування суб'єктів забезпечення цивільного захисту про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій.
3. Укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту та евакуаційні заходи.
4. Інженерний захист територій.
5. Радіаційний і хімічний захист населення і територій.
6. Індивідуальний і медичний захист, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення.
7. Біологічний захист населення, тварин і рослин.
8. Психологічний захист населення.

Тема 6. Шляхи підвищення життєдіяльності людини.

1. Оздоровча фізична культура.
2. Медико-біологічні засоби.
3. Психологічні засоби.
4. Профвідбір і профорієнтація.

Тема 7. Специфічні надзвичайні ситуації, які можливі на території України.

1. Дія космічних тіл на планету Земля.
2. Землетруси та вулканічні виверження.
3. Озонова діра в атмосфері нашої планети.
4. Кислотні дощі.
5. Локальний ядерний конфлікт та його трагічні наслідки.
6. Промениста енергія сонця і життєдіяльність людини.

Розділ 2. Охорона праці.**Тема 8. Місце і значення навчальної дисципліни «Основи охорони праці»**

1. Охорона праці як суспільно-економічний чинник і галузь науки.
2. Основні етапи розвитку охорони праці.
3. Стан охорони праці в Україні, та інших країнах.
4. Основні поняття у галузі охорони праці, їх терміни та визначення.
5. Предмет, структура, зміст, мета курсу „основи охорони праці”.

Тема 9. Законодавча та нормативна база України про охорону праці

1. Основні законодавчі акти про охорону праці.
2. Основні положення закону України “Про охорону праці”.
3. Найважливіші надбання закону України “Про охорону праці”.
4. Охорона праці жінок.
5. Охорона праці неповнолітніх.
6. Фінансування охорони праці.
7. Державні нормативні акти про охорону праці.
8. Нормативні акти про охорону праці, що діють у межах підприємства.
9. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.

Тема 10. Навчання з питань охорони праці.

1. Міжгалузеві і галузеві нормативні акти про навчання з питань охорони праці.
2. Навчання з питань охорони праці при прийнятті на роботу і в процесі роботи.
3. Вивчення питань охорони праці в закладах освіти.
4. Інструктажі з питань охорони праці.
5. Стажування (дублювання) та допуск працівників до роботи.

Тема 11. Основи виробничої безпеки. Електробезпека.

1. Загальні вимоги безпеки.
2. Електробезпека.

Тема 12. Основи фізіології та гігієни праці.

1. Мікроклімат виробничих приміщень.
2. Повітря робочої зони.
3. Вентиляція виробничих приміщень.
4. Системи опалення.

Тема 13. Освітлення виробничих приміщень.

1. Значення освітлення для успішної трудової діяльності.
2. Основні світлотехнічні поняття та одиниці.
3. Основні вимоги до виробничого освітлення.
4. Види виробничого освітлення.
5. Природне освітлення.
6. Штучне освітлення.
7. Експлуатація освітлювальних установок.

Тема 14. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах.

1. Основні поняття та значення пожежної безпеки.
2. Сучасний стан і рівень пожежної безпеки в Україні. Законодавча і нормативно-правова база пожежної безпеки.
3. Теоретичні основи процесу горіння. Пожежовибухонебезпечні властивості речовин і матеріалів.
4. Джерела, шляхи і засоби забезпечення пожежної безпеки об'єктів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Рік підготовки 1 Семестр 2												
Розділ 1. Безпека життєдіяльності												
Тема 1.	6	1		4		1	6	0,5		2		3,5
Тема 2	8	1		2		5	8					8
Тема 3.	6	1		2		3	6	0,5				5,5
Тема 4.	7	1				6	7			1		6
Тема 5.	7	1		4		2	7					7
Тема 6.	5	1		2		2	5	0,5				4,5
Тема 7.	6	1				5	6	0,5				5,5
Усього з розділу 1	45	7		14		24	45	2		3		40
Розділ 2. Охорона праці												
Тема 8.	4	1				3	4	0,5				3,5
Тема 9.	6	1		4		1	6					6
Тема 10.	8	1				7	8	0,5		2		5,5
Тема 11.	6	1				5	6	0,5				5,5
Тема 12.	9	1		6		2	9	0,5		1		7,5
Тема 13.	5	1		2		2	5					5
Тема 14.	7	1		2		4	7					7
Усього з розділу 2	45	7		14		24	45	2		3		40
Усього годин	90	14		28		48	90	4		6		80

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми практичних занять	Кількість годин	№ теми навч. дисципліни
1	Аналіз природних стихійних лих(СЛ)	2	1
2	Аналіз правил поведінки людини під час СЛ	2	1
3	Аналіз правил поведінки людини під час виникнення техногенних небезпек	2	2
4	Організація раціонального харчування людини	2	3
5	Аналіз способів надання першої допомоги потерпілим	2	5
6	Темперамент людини : типологія, діагностика	2	5
7	Профілактика харчових отруєнь під час літнього оздоровлення	2	6
8	Вивчення законодавства України з охорони праці.	2	9
9	Аналіз виробничого травматизму.	2	9
10	Використання індивідуальних засобів захисту та їх розрахунок	2	12
11	Дослідження ефективності роботи вентиляційної установки.	2	12
12	Дослідження метеорологічних умов в приміщенні і на робочих місцях.	2	12
13	Дослідження ефективності природного та штучного виробничого освітлення.	2	13
14	Вивчення первинних технічних засобів пожежогасіння.	2	14

5.Теми, винесені на самостійне вивчення

№ з/П	Назва теми
1	Основні медико-біологічні та соціальні проблеми здоров'я людини.
2	Значення рис та якостей характеру людини на безпеку життєдіяльності.
3	. Вплив на організм людини радіоактивних речовин.
4	Екологічні проблеми глобального характеру.
5	Характеристика основних видів харчових речовин та їх роль в процесі обміну речовин.
6	Основні принципи радіозахисного харчування.
7	Наслідки Чорнобильської катастрофи для України та для людства в цілому.
8	Поняття, мета та завдання дисципліни «Основи охорони праці».Історія предмету, його сучасний стан в Україні та перспективи розвитку на майбутнє. Науковий зміст курсу ООП, його структура та зв'язки з іншими дисциплінами. Соціально-економічне значення охорони праці.
9	Праця - найвища форма діяльності людини, еволюція її різновидів та класифікація за різними принципами. Планування та фінансування заходів з охорони праці. Види планування та контролю стану охорони праці. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій.
10	Основні причини виробничих травм та професійних захворювань. Необхідність проведення та основні методи аналізу виробничого травматизму
11	Шкідливі хімічні речовини, біологічні чинники, виробничий пил. Вібрація, шум, інфразвук, ультразвук. Виробничі випромінювання. Мікроклімат робочої зони.
12	Вимоги техніки безпеки до виробничих приміщень, робочих місць та обладнання для різних технологічних процесів.
13	Забезпечення безпечної евакуації персоналу. Пожежна безпека технологічного устаткування, обладнання, систем опалення, вентиляції.
14	Обов'язки та права суб'єктів страхування від нещасних випадків. Обов'язки Фонду. Права та обов'язки застрахованої особи. Права та обов'язки роботодавця як страхувальника.

6. Методи навчання

1. Словесні методи (пояснення, лекція.)
2. Наочні методи – ілюстрація (таблиці),
3. Практичні методи: Лабораторні та практичні роботи, реферати.

7. Методи контролю:

1. Усне опитування (фронтальне, індивідуальне детальний аналіз відповідей студентів),
2. Письмова аудиторна та поза аудиторна перевірка (підготовка різних відповідей, рефератів, контрольні роботи (з конкретних питань тощо),
3. Практична перевірка (проведення різних вимірів, здійснення складання, налагодження, розробка документації, виконання практичної роботи, аналіз виробничої інформації, рішення професійних завдань, ділові ігри і т. д.
4. Стандартизований контроль (тести).

Форма підсумкового контролю успішності навчання: **залік.**

8. Очікувані результати навчання

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

К23. Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних формах обставинах.

Програмні результати навчання:

ПР06. Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів.

ПР08. Ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися.

ПР15. Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань.

ПР16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

ПР17. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.

ПР21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота (разом 50+50 балів)							Сума
розділ 1							100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	
8	7	7	7	7	7	7	
розділ 2							
T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	
8	7	7	7	7	7	7	

T1, T2 ... T14– теми

11. Методичне забезпечення

Підручники і навчальні посібники; інструктивно-методичні матеріали до практичних і лабораторних занять; текстові та електронні варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю, методичні матеріали для організації самостійної роботи студентів.

12. Рекомендована література

Базова

1. Пістун І. П., Березовецький А.П., Тубальцев А.М. Безпека життєдіяльності: курс лекцій. Львів: Сполом. 2003. 184 с.
2. Тимочко В.О., Городецький І.М., Березовецький А.П., Ковальчук Ю.О., Мазур І.Б., Сафонов С.А., Стефанишин В.Ю. Безпека життєдіяльності та охорона праці. Практикум: навчальне видання. Львів: Сполом, 2022. 376 с.
3. Пістун І.П., Березовецький А.П., Трунова І.О., Кельман І.І., Затварська Т.Ю. Охорона праці. Практикум: навчальний посібник. Львів: Тріада плюс, 2011. 436 с.

Допоміжна

1. Безпека життєдіяльності / за ред. Є.П.Желібо. Київ: Каравела, 2001. 320 с.
2. Джигерей В.С., Жидецький В.Ц. Безпека життєдіяльності. Львів: Афіша, 2000. 256 с.
3. Пістун І. П., Піщенко В.Ф., Березовецький А.П. Безпека життєдіяльності: Львів: Світ, 1995. 288 с.
4. Пістун І.П., Кіт Ю.В., Березовецький А.П. Практикум з безпеки життєдіяльності / за заг. ред. канд. техн. наук І. П. Пістуна. Суми: Університетська книга, 2004. 232 с.

5. Березовецька І.А., Трунова І.О., Березовецький А.П., Пістун І.П. Охорона праці (лісопаркове господарство): навч. посіб. / Львів: Ліга-Прес, 2012. 495 с.
6. Гуревич К.М. Профессиональная пригодность и основные свойства нервной системы. Москва: Колос, 1970. 272с.
7. Небылицын В.Д. Основные свойства нервной системы. Москва: Просвещение, 1966. 383с.
8. Котик М.А. Психология и безопасность: изд. 2-е, испр. и дополн. Таллин: Валгус, 1987. 440с.
9. Пістун І.П., Березовецький А.П., Трач А.Ю. Охорона праці (психологія безпеки): навчальний посібник. Львів: Тріада плюс, 2010. 475 с.
10. Законодавство України про охорону праці. Збірник нормативних документів. Київ: Основа, 1995. 114 с.
11. Правила пожежної безпеки в Україні. Київ: Укрархбудінформ, 1995. 326 с.
12. Пістун І.П., Березовецький А.П., Березовецький С.А. Охорона праці в галузі сільського господарства (рослинництво): навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2009. 368 с.
13. Пістун І.П., Березовецький А.П. Городецький І.М. Охорона праці на автомобільному транспорті (дипломне проектування): навчальний посібник. Львів: Тріада плюс, 2009. 320 с.
14. Пістун І.П., Березовецький А.П. Трунова І.О. Охорона праці: навчальний посібник. Львів: Тріада плюс, 2010. 200 с.
15. Пістун І.П., Березовецький А.П., Трач А.Ю. Охорона праці (психологія безпеки): навчальний посібник. Львів: Тріада плюс, 2010. 475с.
16. Пістун І.П., Березовецька О.Г., Трунова І.О., Трач А.Ю., Березовецький А.П. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи): навчальний посібник/За ред. І.П. Пістуна. Львів: Тріада плюс, 2011. 436 с.
17. Березовецька І.А., Трунова І.О., Березовецький А.П. Пістун І.П. Охорона праці (лісопаркове господарство): навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2012. 506 с.
18. Пістун І.П., Березовецький А.П., Березовецький С.А. Охорона праці в галузі сільського господарства (тваринництво): навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2012. 506 с.
19. Пістун І.П., Кіт Ю.В., Березовецький А.П., Ліщук М.Є., Стець М.Б. Охорона праці на автомобільному транспорті (будівництво, ремонт, утримання автомобільних доріг): навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2012. 480 с.
20. Пістун І.П., Тимочко В.О., Городецький І.М., Березовецький А.П. Охорона праці (гігієна праці та виробнича санітарія): навчальний посібник. Львів: Тріада плюс, 2015. Ч. II. 224 с.
21. Пістун І.П., Березовецький А.П., Тимочко В.О., Городецький І.М. Охорона праці (гігієна праці та виробнича санітарія): навчальний посібник. Львів: Тріада плюс, 2017. Ч. I. 640 с.
22. Конституція України: станом на 1 верес. 2016 р.: відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2016. 82 с.

23. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25–26. Ст. 131.
24. Пістун І.П., Березовецький А.П., Ковальчук Ю.О. Охорона праці в галузі сільського господарства (землепорядкування, геодезія): навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2007. 375 с.
25. Пістун І.П., Березовецький А.П., Трунова І.О., Кельман І.І., Затварська Т.Ю. Охорона праці. Практикум: навчальний посібник. Львів: Тріада плюс, 2011. 436 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Бібліотечно-інформаційні ресурси — [книжковий фонд](#), періодика та фонди на [електронних носіях](#) бібліотеки ЛНАУ, державних органів науково-технічної інформації, наукових, науково-технічних бібліотек та інших наукових бібліотек України.
2. Електронні інформаційні ресурси мережі інтернет з переліком сайтів:
 1. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.
 2. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua>
 3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
 4. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com.
 5. <http://www.dnop.kiev.ua> - Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду).
 6. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
 7. <http://base.safework.ru/iloenc> - Енциклопедія по охране и безопасности труда МОТ.
 8. <http://base.safework.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.
 9. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
 10. <http://www.budinfo.com.ua> - Портал «Украина строительная: строительные компании Украины, строительные стандарты: ДБН ГОСТ ДСТУ».
 11. <http://www.twirpx.com/about/search/?searchid=139800&text=%D0%BE%D1%85%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96>